

لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور
تأثیر مستقیم افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر هزینه تولید
محصولات صنعتی و حمل‌ونقل

مقدمه

در لایحه تقدیمی بودجه سال ۱۳۸۹ به مجلس شورای اسلامی، دولت مبلغ ۴۰۰ هزار میلیارد ریال درآمد را از محل هدفمند کردن یارانه‌ها پیش‌بینی کرده است در حالی که در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، کسب حداقل ۱۰۰ هزار میلیارد ریال و حداکثر ۲۰۰ هزار میلیارد ریال درآمد برای سال اول اجرای قانون مذکور، مورد تأکید قانونگذار است. در این گزارش به‌طور مختصر آثار مستقیم افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر هزینه تولیدات صنعتی و حمل‌ونقل اشاره شده است.

توضیح کارشناسی

برای حصول به درآمد خالص ۴۰۰ هزار میلیارد ریال (یا هر مبلغ دیگر از جمله ۱۰۰ هزار میلیارد یا ۲۰۰ هزار میلیارد ریال قانون) باید قیمت حامل‌های انرژی به‌گونه‌ای تعیین شود که علاوه بر تأمین مبلغ فوق، هزینه‌های تأمین کمبود بنزین، گاز مایع و گاز طبیعی (و احتمالاً نفت‌گاز و برق) از طریق واردات و همچنین اخذ ۲۰ درصد مالیات قانونی بنزین و ۱۰ درصد عوارض قانونی بنزین، نفت‌گاز، نفت سفید و ۵ درصد عوارض نفت‌کوره و هزینه‌های حمل و بیمه، توزیع، تبخیر، ریزش و... فرآورده‌های مذکور نیز تأمین شود. محاسبات کارشناسی نشان می‌دهد که انتخاب هر مبلغ درآمد خالص از هدفمند کردن یارانه‌ها، لزوم افزایش قیمت‌ها را تا حدی اجتناب‌ناپذیر می‌کند که هزینه‌های مازاد را هم فراهم نماید. در جدول زیر سناریوهای مختلف انتخاب مبلغ خالص و ناخالص درآمد حاصل از اجرای قانون و آثار آن را به بخشی از صنایع نشان می‌دهد:

اثر مستقیم افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر هزینه بخشی از تولیدات صنعتی (درصد)										درآمد واقعی* (هزار میلیارد ریال)	درآمد خالص هدف لایحه بودجه با قانون هدفمند کردن (هزار میلیارد ریال)
فلزی فابریکی و ماشین‌آلات	لاستیک و پلاستیک	پالایشگاهی	صنایع غذایی	مس	پتروشیمی	نساجی	فولاد	آلومینیم	سیمان		
۲/۳۱	۴/۰۶	۶/۹	۸/۲۲	۱۶/۹۵	۱۵/۳۷	۱۹/۳۷	۲۹/۷	۵۷	۱۸۸/۳۶	۵۱۲/۷	۴۰۰
۱/۱۶	۱/۹۵	۳/۴	۳/۷۱	۷/۷۵	۸/۳۸	۸/۰۴	۱۶/۴۹	۲۳/۶	۸۳/۱۸	۳۱۳/۷	۲۰۰
-۰/۷۵	۱/۴۵	۱/۸۸	۲/۲۲	۴/۷۲	۵/۵۳	۵/۶۶	۱۱/۷۲	۱۸/۳۲	۴۶/۳۴	۲۰۳/۳	۱۰۰
۱	۲/۰۹	۲/۳۳	۲/۸۸	۶/۱۹	۷/۰۸	۸/۱۳	۱۵/۸۳	۲۷/۹۲	۵۹/۷۸	۲۵۶/۳	۱۵۰**

* ارقام برآورد تقریبی است

** سناریوی بین دو حد بیشینه و کمینه قانون هدفمند کردن یارانه‌ها

آثار سناریوهای فوق بر تولید آجر به گونه‌ای خواهد بود که هزینه سوخت هر تن تولید آجر در واحدهای نوع هوفمن از ۱۱,۱۵۱ ریال به ترتیب تا ۳۰۹,۷۵۰، ۱۲۳,۹۰۰، ۶۱,۹۵۰ و ۷۴,۳۴۰ ریال (به ترتیب هزینه سوخت حدود ۲۷/۸، ۱۱/۱، ۵/۶ و ۶/۷ برابر) افزایش خواهد داشت.

حمل و نقل

بر اساس آمار سازمان راهداری در سال ۱۳۸۷ متوسط کرایه حمل کالا (متوسط حمل کالا ۱۳/۳ تن - متوسط سفر کامیون ۴۸۰ کیلومتر - کل کالای حمل شده ۵۱۱/۵ میلیون تن - کل کالای حمل شده با بارنامه ۳۱۹/۱ میلیون تن - کالا در سفرهای زیر ۲۰ کیلومتر و تناژ زیر ۲/۵ تن بدون بارنامه و اکثراً توسط وانت بار حمل شده است) توسط کامیون ۱,۹۷۱,۰۰۰ ریال بوده است. ۵۳ درصد کامیون‌های کشور با عمر بیش از ۱۵ سال است که به علت فرسودگی، قدیمی بودن تکنولوژی و حمل بار یکسره، مصرف سوخت بالایی دارند. با فرض متوسط مصرف ۴۵ لیتر در ۱۰۰ کیلومتر برای کامیون‌های بین شهری، با افزایش قیمت نفت‌گاز از ۱۶۵ ریال کنونی به ۴,۴۰۰ ریال، ۱,۶۵۰ ریال، ۹۳۵ ریال و ۱,۱۰۰ ریال (سناریوهای فوق) هزینه سوخت از متوسط ۱/۸۱ درصد کنونی در کرایه حمل، به ترتیب به ۴۸/۲۲، ۱۸/۰۸، ۱۰/۲۷ و ۱۲/۰۶ درصد کرایه افزایش خواهد یافت.

توجه به این نکته بسیار مهم است که محاسبات فوق تأثیر مستقیم افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر هزینه تولید و حمل و نقل است و تأثیر غیرمستقیم و جانبی آن محاسبه نشده است. مثلاً در موضوع حمل و نقل، باید افزایش هزینه‌های تأمین لاستیک (به دلیل افزایش هزینه‌های تولید لاستیک و پتروشیمی و ...) قطعات یدکی (به دلیل افزایش هزینه مواد خام و مواد اولیه فولاد، مواد پتروشیمی و ...)، سرویس، تعمیرات (که به دلیل فرسودگی اکثر ناوگان قابل ملاحظه است) و ... همین‌طور سایر صنایع مندرج در جدول فوق در نظر گرفته شود.